

**ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ЗАЩИТА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД**

СТАНОВИЩЕ

от Доц. д-р Васил Христов Пандов, член на научно жури по процедура за защита на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ съгласно Заповед на Ректора Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ № РД-21-2366/18.12.2024 г.

за публична защита на дисертационен труд в процедура за придобиване на образователна и научна степен „**Доктор**“.

Област на висше образование: Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.6 Право (Международно частно право)

Автор на дисертационния труд: докторант Радостина Георгиева Никодимова, докторант на задочна форма на обучение към катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Тема на дисертационния труд : „Европейска заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела“.

Научен ръководител: Доц. д-р Димитър Милчев Деков

Автор на становището: Доц. д-р Васил Христов Пандов, Софийски университет „Св.Климент Охридски“, гр.София, бул. „Цар Освободител“ № 15, каб. 294, тел. 9308 483.

Със заповед на ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ от 18.12.2024 год. съм определен за външен член на научно жури във връзка със защитата на дисертационен труд на Радостина Георгиева Никодимова, докторант на редовна форма на обучение в професионално направление „3.6 Право (Международно частно право)“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, като на първото заседание на научното жури съм определен да представя становище относно труда на докторанта.

Докторант Радостина Георгиева Никодимова е родена на 05.07.1979г. В периода 2013 – 2018г. се обучава и придобива степен магистър по Право в Юридически факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. От 2019г. до момента води семинарни занятия по международно частно право в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ като хоноруван асистент. Налице е траен интерес към академичното преподаване и научно развитие в областта на международното частно право. Има допълнителна квалификация като медиатор.

В съответствие с чл.6, ал.3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и чл.27, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, дисертационният труд трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания. Според чл.27, ал.2 от ПП на ЗРАСРБ дисертационният труд се представя във вид и обем, определени от първичното научно звено. В него се включват заглавна страница, съдържание, увод, изложение, заключение – резюме на получените резултати с декларация за оригиналност и библиография.

Спазени са изискванията относно хода на процедурата.

ОБЩИ БЕЛЕЖКИ ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

1. Предмет на становището е представеният от докторант Радостина Георгиева Никодимова дисертационен труд на тема „Европейска заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела“, състоещ се от около 200 страници по същество на разработката, като отделно са обособени съдържание и цитирана литература и библиография, списък на цитирана съдебна практика и ползвани нормативни източници. Научният апарат се състои от общо 135 заглавия на български и на чужд език. Бележките под линия са общо 381. С дисертацията не са представени за самостоятелен анализ други научни публикации, публикувани в български юридически издания и в сборни научни трудове. Представен е списък на от научни публикации по темата на изследването, които систематично са обхванати от него. Представен е и автореферат даващ точна представа за научното изследване и приносните моменти в него.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА И НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ТЕЗА.

2. Актуалността на темата е продиктувана от изключително динамичното развитие на науките от международния дял на българското право през последните десетилетия. Генезисът на това развитие е в интензивния международен обмен, водещ до постоянно нарастване на броя на частноправните отношения с международен елемент. Международният граждански процес, към който дял на МЧП спада темата на труда, търпи интензивно развитие в източниците на правото на ЕС в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с презгранични последици. Създаденото наднационално производство по обезпечение на парични искове чрез заповор на банкови сметки в пространството на свобода, сигурност и правосъдие е ключов елемент на изграждането на вътрешния пазар. Генезисът на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси е пряко свързан с реализацията на основните свободи в рамките на Съюза. В този порядък пряко отношение към защита и последващата реализация на имуществени права, които съставляват парични

притезания, има обезпечителното производство. Основанието за нормативна компетентност на Съюза по член 81, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз е възможност за създаване на процесуална хармонизирана уредба, която не е налице при вътрешните процесуални отношения. При решаването на тази задача европейският законодател е търсил баланс между ефективното постановяване на обезпечителните мерки и правото на защита на длъжника. Като първа стъпка в създаването на наднационална процесуална уредба на обезпеченията е възприето най – разпространената като вид мярка и имаща най – тясна връзка с облигационните и търговски спорове – запорът на банкова сметка. В българската наука на МЧП няма самостоятелно изследване на това наднационално производство, обективизирано в Регламент (ЕС) № 655/2014, което доказва актуалността на представения за защита труд. Докторант Радостина Никодимова е успяла да улови важните насоки на своето научно дирене в областта като е ползвала сравнителен анализ с други т. нар. алтернативни инструменти на кодификационния Регламент Брюксел Ia, извела е практическите страни на производството по издаване на европейската заповед за запор (ЕЗЗ), правните възможности за защита на длъжника и на трети лица срещу издадена ЕЗЗ, анализ на българската юриспруденция и на практиката на Съда на ЕС.

В уводната част има формулирана изрично научноизследователска теза, която има критичен характер относно възможностите и слабостите на производството по издаване на ЕЗЗ. Авторът доказва успешно в хода на изложението вътрешните ограничения на създадения институт на ЕЗЗ от гледна точка на постигането на интересите на кредитора и се аргументира необходимост от динамично бъдещо доразвитие на правната уредба.

СТРУКТУРА И ОПИСАНИЕ НА ТРУДА.

3. Структурата на изложението включва увод, четири глави, подразделени на точки и подточки и заключение. При съставянето на труда е следван БДС ISO 7144:2011 за оформяне на дисертации.

В **Увода** дисертантът аргументирано и конкретно обосновава необходимостта от изследване на проблемите относно създаденото наднационално производство по трансгранично обезпечение на иска по граждански и търговски дела. Авторът формулира научноизследователски цели на изследването на ЕЗЗ и научноизследователката си теза, които имат практическа насоченост и създават възможност за достигане на изводи за развитие на уредбата.

Първата глава е посветена на по – общия анализ на историческото развитие на уредбата, довела до издаването на Регламент (ЕС) № 655/2014. Представено е действието на източника в пространството, времето, предмета му и спрямо лицата. Направен е анализ на основните правни понятия, които имат и легални автономни определения в него, с цел да се очертае правилно предмета му.

Следващите три глави са конструирани като последователно изследват производството по издаване на ЕЗЗ, защитата на длъжника и на трети лица срещу издадената ЕЗЗ и практически проблеми на българската и европейската юриспруденция при приложението на Регламент (ЕС) № 655/2014. Втората глава се спира на сравнителен анализ на уредбата на обезпеченията с преграничен характер според Регламент Брюксел Ia, чиято алтернатива се явява ЕЗЗ и съпоставка с предмета на процедурата за издаване на европейска заповед за плащан, европейска процедура за искове с малък материален интерес и на европейското изпълнително основание при безспорни вземания. Третата глава в детайли проследява производството по реализиране на правото по издаване на ЕЗЗ, включително защитата срещу издадената заповед и нейното изпълнение и отговорността за вреди. Четвъртата глава има важна практическа страна и подпомага развитието на българската юриспруденция.

НАУЧНИ И НАУЧНОПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ НА ТРУДА.

4. Приносите на рецензирания труд са комплексни – от систематизация и сравнителен анализ на наднационалното производство по издаване на ЕЗЗ до обобщения с преобладаващо практико – приложен характер, като са основани на добра теоретична подготовка на автора. Без да се повтарят посочените по – горе характеристики, следва да се очертаят следните по – важни приноси:

На първо място искам да обърна внимание на това, че трудът е първото и засега единствено цялостно, всеобхватно и специализирано изследване, което е насочено **единствено** към уредбата на производството по издаване на европейка заповед за заповор на банкови сметки по Регламент (ЕС) № 655/2014. В този смисъл, сама по себе си, дисертацията е принос в българската наука на международното частно право. Практико – приложното значение на работата се доказва от ежедневния оборот, в който неизменно се поставя въпросът за възможните способности за гарантиране реализацията на паричните притезания по вътрешни и по международни граждански дела, при които банковата сметка е в банка в друга държава членка

Второ, авторът е представил резултатите от сравнителен анализ на Европейската заповед за заповор с останалите четири правни инструмента на ЕС, относно граждански и търговски дела, като са отчетени основните предимства и недостатъци и възможностите за взаимодействие между тях.

Трето, налице е аналитично представяне на уредбата на производството по издаване на ЕЗЗ – обхват, предпоставки, събиране на доказателства, образци, издаване на крайния акт, защита срещу него, изпълнение. Публикациите в българската правна литература на тема не са многобройни през последните години. Същевременно, практическото значение на производството е съществено и е налице обективна необходимост от повишаване на правните познания относно приложението на Регламент (ЕС) 655/2014.

Четвърто, авторът представя състоянието на юриспруденцията в областта на ЕЗЗ в нейните национални измерения, практика на Съд на ЕС и на органи на други държави членки.

Пето, авторът не се колебае да полемизира при защитата на изложените от него мотиви с актуалното състояние на позитивноправната уредба, което е изходна точка за формулираните от него предложения *de lege ferenda*.

Шесто, авторът е успял да обвърже научноизследователската си теза за вътрешните ограничения в производството по издаване на ЕЗЗ с изложението на целта на уредбата, пречупена през призмата на съдебната практика, и е постигнал кохерентност на труда.

Седмо, приносна е частта относно липсата на уредба на отговорността за вреди и възможностите за защита на трети лица в Регламента.

5. Към дисертационния труд имам формулирани критични бележки, които имат конструктивен характер към преоценка на труда и евентуална бъдеща негова преработка с определена цел, както следва:

- определението на международното частно право на стр.8 от труда е значително различно от общовъзприетото в правната наука – „част от правото, която регламентира с частноправни дела с чуждестранен или трансграничен елемент“. То акцентира на системата на МЧП като правен отрасъл на обективното право в съвкупността на материалните и процесуални отношения, но като начало на изложението може да се прецизира, тъй като предметът на МЧП не са частноправни дела.

- анализът на международния елемент по смисъла на чл.3 от Регламент 655/2014 може да се разшири, като се обвърже с актуалната дискусия в МЧП на ЕС относно по – широкото или по – тясно понятие за връзка с чужда държава на МГД – дело *Inkreal* на СЕС и др.;

- Изложението на изключването на арбитража от обхвата на Регламент 655/2014 може да се разшири. В практиката на Съд на ЕС (дело *Van*

Uden C-391/95) се аргументира, че обезпечителните мерки, въпреки че арбитражът е изключен от обхвата на Регламент Брюксел Ia, са паралелни на арбитража и е допустимо да се постановят такива от държавен съд. В тази връзка съдилищата на част от държавите членки приемат, че е допустимо по реда на ЕЗЗ да се постанови обезпечение относно иск, който е предявен пред арбитраж;

- да се обърне внимание на имунитета на чужди държави, чужди публични органи и международни организации срещу постановяване на ЕЗЗ. В това отношение има вече натрупана практика на СЕС по приложението на Регламент Брюксел Ia.

- на стр.71 от дисертационния труд е посочено, че местоживееене по реда на Регламент Брюксел Ia се определя във връзка с легалното определение на обичайно местопребиваване по чл.48, ал.7 от КМЧП. Подобно твърдение е неточно, като, освен публикации в българските научни издания, налице е и практика на СЕС – дело C-222/23 „Топлофикация София ЕАД“;

- В изложението се посочва, че ЕЗЗ не подлежи на директно изпълнение в България, тъй като част VII на ГПК изисква издаване на изпълнителен лист. Посочената теза следва да се прецизира – Регламент 655/2014 изрично посочва, че заповед за заповед за заповед, издадена в държава членка съгласно Регламента, се признава в другите държави членки, без да е необходима специална процедура, и подлежи на изпълнение в другите държави членки, без да има необходимост от декларация за изпълнителна сила. Издаването на изпълнителен лист е част от изпълнителното производство по българското процесуално право – т.нар. косвено принудително изпълнение. Следователно издаването на изпълнителен лист е част от принудителното изпълнение, като не се изисква друг акт на български орган, за да се разпростре изпълнителната сила на ЕЗЗ на територията на България.

- Твърдението, че сътрудничество по обмен на информация между компетентни централни органи на държавите членки се урежда само в Регламент 650/2014 и в Регламент 4/2009 не е прецизно. Новият Регламент 2019/1111 „Брюксел IIб“ залага разширено и всеобхватно

сътрудничество между централните органи по реда на чл.79 и следващи.

ОЦЕНКА.

6. Цялостният прочит на дисертационния труд води до извода, че докторантът притежава теоретични познания в областта на международното частно право и способност за самостоятелни научни изследвания, а постигнатите в дисертационния труд резултати представляват принос в българската правна наука, поради което следва да му се даде изцяло обща **положителна** оценка.

В заключение, следва да се подчертае, че дисертационният труд отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото приложение, поради което, като **давам цялостна положителна оценка на труда, предлагам научното жури да даде на Радостина Георгиева Никодимова образователната и научна степен „доктор“.**

Гр.София, 20.02.2025г.

Доц. д-р Васил Христов Пандов